

3. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась, М. М. Матюха, В. М. Базась; За ред. В. Б. Захожая, М. Ф. Базася. — К.: МАУП, 2005. — 968 с.

4. *Бутинець Ф. Ф.* Проблеми науки бухгалтерського обліку: реалії: Монографія. — Житомир: ПП «Рута», 2005. — 324 с.

5. *Івахненко С. В.* Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навчальний посібник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 349 с.

Metadata, citation and si

Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Університет імені Вадима Гетьмана
(науковий керівник: Бондар М. І.,
канд. екон. наук, доцент)

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Облік необоротних матеріальних активів вважається однією з найскладніших ділянок бухгалтерського обліку, і якщо найбільше місце з цих активів займають основні засоби, то облік інших активів цього ряду потребує неординарного підходу.

Слід також зазначити, що увага вчених-економістів здебільше прикута до теоретичних і практичних аспектів проблем обліку основних засобів, а про інші необоротні матеріальні активи, що входять до їх складу, часто згадується мимохідь. Але облік інших необоротних матеріальних активів має свої особливості та нюанси, з якими не можна не рахуватися.

Після реформи бухгалтерського обліку термін використання інших необоротних матеріальних активів встановлюється підприємством і зазначається в Наказі про облікову політику.

Підприємства отримали змогу при формуванні своєї облікової політики стосовно інших необоротних матеріальних активів самостійно встановлювати вартісний критерій розмежування для основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; обирати метод нарахування амортизації для даних активів; визначити строки корисного використання об'єктів та їх ліквідаційну вартість тощо.

Інші необоротні матеріальні активи — матеріальні активи тривалого (більше одного року) використання, вартість яких у

масштабах підприємства є недостатньо високою, щоб відображати ці необоротні активи на рахунку 10 «Основні засоби» [1, 3].

Для цілей бухгалтерського обліку інші необоротні матеріальні активи поділяють на групи — сукупності активів, однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання [6].

До груп входять об'єкти необоротних матеріальних активів, кожен з яких є закінченим пристроєм з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремленим предметом призначеним для виконання певних самостійних функцій; відокремленим комплексом конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс — певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; іншим активом, що відповідає визначенню необоротних матеріальних активів або частиною такого активу, що контролюється підприємством [5].

Об'єкти необоротних активів, що мають однакове функціональне призначення та справедливую вартість, є подібними. Практика показує, що термін «однакове функціональне призначення», не всі розуміють правильно. Однаковість функціонального призначення предметів у побутовому розумінні і активів у бухгалтерській практиці — абсолютно різні речі. Наприклад, два телефони у побуті можна розглядати як такі, що мають абсолютно однакове функціональне призначення, але такі ж самі телефони, як активи підприємства можуть мати абсолютно різне функціональне призначення: на підприємстві, яке торгує побутовою технікою, — це товар, на звичайному підприємстві — це об'єкт інших необоротних матеріальних активів [7].

Те, яким чином однакові за формою і однакові за вартістю активи використовуються на підприємстві, і є функціональним призначенням цих активів.

Зважаючи на різноманітність натурально-речового складу інших необоротних матеріальних активів, вони поділені на такі групи:

— до бібліотечного фонду належать: художня і навчальна література, спеціальні та інші видання. До складу інших необоротних матеріальних активів слід відносити лише такі бібліотечні фонди, очікуваний термін корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1];

— малоцінні необоротні матеріальні активи підприємства — це активи, що не беруть участі у господарському обороті, а використовуються опосередковано і неодноразово. Внаслідок чого їх вартість, як правило, не може бути віднесена на собівартість одного окремо взятого продукту діяльності [4];

— тимчасові споруди — це стаціонарні споруди, зведені тимчасово, у зв'язку з виконанням певних капітальних робіт, витрати на зведення яких не передбачені кошторисом, а фінансування — попередньою угодою [2] ;

— включення природних ресурсів до складу інших необоротних матеріальних активів передчасне, оскільки в Україні природні ресурси поки що належать до загальнодержавної власності, а отже, не можуть вважатися власністю окремих (навіть державних) підприємств [2, 6];

— до інших необоротних матеріальних активів належить також інвентарна тара — багатооборотна тара тривалого використання, яка не видається під заставу, а постійно перебуває на підприємстві й використовується для зберігання товарно-матеріальних цінностей на складах або для забезпечення технологічних процесів виробництва, для зберігання рідких та сипучих речовини, а також для забезпечення торговельного процесу в роздрібній торгівлі (контейнери, візки, корзини тощо) [2];

— предмети прокату — необоротні активи, призначені для надання їх громадянам у тимчасове користування за відповідну оплату таких послуг. По суті прокат — це один з видів оренди. Але орендою прийнято називати послуги з надання активів у тимчасове користування юридичним особам, а послуги з оренди предметів домашнього вжитку, що надаються населенню, називаються послугами прокату. Усе, що відрізняє ці два види майнового найму, — це мета отримання майна наймачами.

Таким чином можна стверджувати, що група «Інші необоротні матеріальні активи» була виділена під час реформи бухгалтерського обліку з введенням нових стандартів. Інші необоротні матеріальні активи — матеріальні активи тривалого (більше одного року) використання, вартість яких у масштабах підприємства є недостатньо високою, щоб відображати ці необоротні активи на рахунку 10 «Основні засоби». Але при цьому методологічні принципи формування інформації про інші необоротні матеріальні активи в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності визначає Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Згідно п. 5 цього Стандарту інші необоротні матеріальні активи входять до складу основних засобів, тому можна припус-

тити, що у всіх випадках у решті документів, де йдеться про основні засоби, ці положення поширюються і на інші необоротні матеріальні активи. Тому, щоб не виникало сумнівів щодо справедливості таких висновків, було б доцільно у всіх нормативних документах, де згадуються основні засоби, додати «і інші необоротні матеріальні активи» [3].

Список використаних джерел

1. Інструкція з обліку основних засобів та інших необоротних активів бюджетних установ: Затв. наказом Державного казначейства України від 17.07.2000 р. № 64 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 31.
2. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 // Офіційний вісник України. — 1999. — № 52.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 21.
4. Білоусов А. Малоцінні необоротні матеріальні активи: сутність, особливості бухгалтерського і податкового обліку // Бухгалтерський облік і аудит. — 2001. — № 8.
5. Бутинець Т. А., Чижевський Л. В., Береза С. Л. Бухгалтерський облік. — Житомир: «Рута» ПП, 2000. — 672 с.
6. Грачова Р. Інші необоротні матеріальні активи. Бухгалтерський облік // Нова бухгалтерія. Бібліотека «Дебета — Кредита», 2001.
7. Свідерський Є. Коментар до П(С)БО 7 «Основні засоби» // Бухгалтерський облік і аудит. — 2000. — № 5.

Р. І. Мартинов, студент
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
(науковий керівник: Бірюк О. Г,
канд. екон. наук, доцент)

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ

Бухгалтерський облік як впорядкована система узагальнення інформації про діяльність підприємств ґрунтується на суцільному і безперервному документуванні всіх господарських операцій. Підставою для зарахування на баланс об'єкта нематеріальних активів є первинний документ. У літературі існують такі варіанти документального оформлення операцій з нематеріальними активами.